

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХХІ, БРОЙ 12

СОФИЯ, 16-30 ЮНИ 2020 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

www.facebook.com/Synodalpress/

ОБЯВИ

за прием в богословските
учебни заведения в
София и Пловдив

стр. 2

ЦЪРКОВНО ИЗКУСТВО

Покривалото на смирието
и шлемът на спасението
(Ефес. 6:17)
в иконописното предание

стр. 4-5

ДУХОВЕН ЖИВОТ

† Антоний (Блум),
Сурожски митрополит

Молитва и подвижничество
(пост)

стр. 7-8

ДУХОВНИ БЕСЕДИ

Сега е съд над тоя свят

Архимандрит Захариас (Захару)

„Сега е съд над тоя свят“
(Иоан. 12:31)

последните глави на евангелията от Матей и Лука Сам Господ ни предупреждава по най-сериозен, будещ страх начин за бедствията, които ще предхождат Неговото Второ пришествие. Той предрича злото до такава степен да излезе извън контрол (вж. Откр. 22:11), от което страданията на хората ще станат дотолкова непоносими, че ще се молят планините да ги покрият (срв. Лк 21:30), за да не могат да видят ужасяващия ден на Господнето пришествие: „защото голяма неволя ще бъде на земята, и гняв върху тоя народ; и ще паднат под острието на меча“ (Лк 21:23). Човешките сърца ще примират от страх в очакване на нещата, които има да сполетят земята (срв. Лк 21:26). Дори за Божиите избраници мъката ще бъде изключителна, а болката от случващото се наоколо – непоносима. При все това, въпреки трагичния характер на изреденото дотук, Всемогъщият Иисус изведнъж казва: „А когато почне това да се сбъдва, изправете се тогава и подигнете главите си, защото се приближава избавлението ви“ (Лк 21:28). Апостол Павел също ни уверява, че Бог няма да допусне да бъдем изкушени свръх нашите сили, но че заедно с изкушението Той ще даде и път за изход от него (вж. 1 Кор. 10:13).

Книга Откровение, която предизвиква страх у мнозина, разказва по същество за окончателната

победа на Агнеца Христос и на избраниците Му, които „не милееха за душата си дори до смърт“ (Откр. 12:11), „те опраха дрехите си и ги избелиха с кръвта на Агнеца“ (Откр. 7:14). Ужасяващите белези и апокалиптични мъки станаха факт още от момента на Христовото разпване: слънцето потъмня, земята се разклати, мъртви оживяха и т.н. Това предсказано събитие се е повтаряло в течение на историята. От ранно християнство до наше време, яростта на „открай човекоубицеца“ (Ин 8:44) се опитва отново и отново да унищожава с немислима жестокост всяка следа от семето Христово. Колко пъти мъчители, сатани в човешки тела, са подлагали верните на безпрецедентни мъки? И колко свети подвижници през вековете, подобно на съвременния пример на нашите отци Силуан и Софроний, са осъдили себе си да бъдат натикани там, където е сатаната, така че да бъдат горени във външния огън? При все това, Христовата кръв на Кръста, кръвта на мъчениците и безкрайните съзли на светите подвижници стават силата за триумфа на Църквата.

Когато от всички страни ние се намираме в смъртна опасност, силата на нашата вяра намалява, защото любовта ни е охладняла, а очакването на спасението – намаляло. Ако обаче ние все още стоим непоколебими и смело се обвърнем към Господа с думите: „Амин, дойди, Господи Иисусе, да ни избавиш“, то тогава Бог ще ни даде онази вяра, която побеждава не само света, но дори и смъртта. Така ще разберем истинското значение на думите на великия апостол Павел: „Дето пък се умножи грехът, благодатта се яви в голямо изобилие“ (Рим. 5:20).

Това съвсем не означава, че грехът е нещо благословено. А означава, че когато злото ще се намножи свръхмерно, верните ще поведат война срещу него с много по-голяма интензивност. Кризисното състояние и неблагоприятното на онези дни ще принудят някои да се обърнат към Оногова, Който единствен „можеше да ги спаси от смъртта“ (срв. Евр. 5:7), и в това им усилие със сигурност на тях ще се даде в дар велика благодат. Докато онези, които прибягват до човешки средства, или ще станат

На стр. 6

РАЗЛИЧНАТА ПАСХА

Един свещеник в Интензивното

Свидетелският разказ на православен духовник в Белгия, преборил новия коронавирус

В една съботна утрин, 28 март, се появила първите облаци на небето, предсказващи приближаващата се буря, която внезапно и неочаквано навлезе в живота ми. Всичко започна като обикновена настинка, като грип, но скоро се превърна в нещо непознато, за което дори и не исках да си помисля. Постепенно високата температура и засилващата се кашлица започнаха да сочат, че най-кошмарният сценарий е нахлул в дома ми и нанася своите поражения.

Положителната проба за новия коронавирус Covid-19 само потвърди това, което вече знаехме. От този момент нещата започнаха да се променят много бързо: от спешна помощ пристигнаха, взеха ме, дадох ми кислороден респиратор и влязох в болницата. Там вече лежах немалко болни, в същото или в по-тежко състояние: нечи обични баби и дядовци, дами на средна възраст, доскоро изпълнени с живот и творчески способности, но също и млади хора. Аз бях дошъл, за да се присъединя към тях. Един православен свещеник сред дузина хора, които жадуват за живота, като мен; които се борят да оцелеят, точно като мен; които са обичани от нашия Бог, както съм обичан и аз.

Скоро ме сложиха в стая, която бе много богато украсена и наредена. Мисля, че за пръв път забелязах комфорта, който болницата осигурява. В трудни моменти човек, учудващо за самия него, обръща внимание и оценя и най-малките неща. В такъв миг всички екзистенциални въпроси се появяват в главата ти и душата се опитва да открие отговорите им. Има часове, когато сърцето се раздира от болка и пита: „Защо аз?“, само за да си отговори след малко: „А защо да не съм аз?“

Доктори и сестри от различни специалности ме посещаваха, проявявайки невиджано чувство на отговорност и грижа за мен, правиха ми рентгенови снимки, изследвания, тестове. Беше започнала война, война с времето, с вируса, със страничните ефекти. Антибиотиците заедно с парацетамола бавно влизеха в кръвта ми със серума и подемаха една неравна битка с вируса. Междувременно новината се разчу. Енориашите ми са в шок, но се молят и показват надежда...

На стр. 3

ОБЯВА

за прием на студенти в Богословски факултет на СУ
„Св. Климент Охридски“ за учебната 2020/2021 г.

Класиране и записване на кандидат-студенти

I. Подаване на документи за участие в класиране: от 22 юни до 3 юли 2020 г. единствено на адрес: <https://online.uni-sofia.bg>. Кандидат-студентите имат следните възможности:

1. В сектор „Прием на студенти“ на Ректората да валидират информацията от предварително направения запис в системата само по изключение и при невъзможност да се регистрират онлайн. В такъв случай, кандидатите представят: документ за самоличност, оригинал и копие на дипломата за завършено средно образование (завършилите небългарски училища представят удостоверение от МОН) и квитанция за платена такса за участие в класирането – 30 лв. Таксата може да се внесе в касите на Ректората или по банков път по **банкова сметка на СУ: БНБ – ЦУ, IBAN: BG52 BNBG9661 3100 1743 01, Банка: БНБ; BIC CODE: BNBGBGSD.** За „основание за плащане“ се изписва – кандидатстудентска такса.

2. Онлайн регистрацията – подаване на документи в електронната система за класиране. Документите се прикачват по указания в системата начин. Плащането на таксата е само чрез системата по указания в нея начин. За успешно завършена регистрацията се счита такава, при която системата генерира входящ кандидатстудентски номер, с който кандидатът участва в класирането.

За обучение в редовна и задочна форма в двете специалности „Теология“ и „Религията в Европа“, оценките от дипломата за средно образование, които участват в балообразуването са по избор от: *български език и литература, история и цивилизация, философски цикъл, английски език, немски език, френски език, испански език, италиански език, руски език, биология и здравно образование, химия и опазване на околната среда и география и икономика.*

II. Записване на класирани новоприети студенти:

Първо класиране: 07. 07. 2020 г. Записване: 08. 07. 2020 г. – 10. 07. 2020 г. вкл.

Второ класиране: 14. 07. 2020 г. Записване: 15. 07. 2020 г. – 17. 07. 2020 г. вкл.

Трето класиране: 21. 07. 2020 г. Записване: 22. 07. 2020 г. – 24. 07. 2020 г. вкл.

Записването става при инспекторите по факултети. При записването си новоприетите представят дипломата си за средно образование – оригинал и копие, лична карта, три снимки – паспортен формат, комплект документи за новоприети студенти.

Телефони за връзка с Богословския факултет на СУ: 02/ 989 01 15, 02/988 39

E-mail на инспектор-студенти: г-н Ивайло Начев – iinachev@unisofia.bg.

Телефони за кандидатстудентска информация – Ректорат: 02/9308 400; 02/9308 522; 02/9308 544.

Адрес: България, София 1000, пл. „Света Неделя“ 19

тел.: +359 2 9890 115; факс: +359 2 9872 525 www.uni-sofia.bg

**ОБЯВА за прием в Софийска духовна семинария
„Св. Иван Рилски“ за 2020/2021 г.**

За учебната 2020/2021 г. в Софийска духовна семинария „Св. Иван Рилски“ ще се приемат:

I. В петгодишния редовен курс на обучение:

– ученици завършили основно образование (7-и клас)

– Приемат се и ученици, издържали изпита по музика в други училища в страната.

Кандидатите за осми клас се явяват на събеседване, изпит по пеене за проверка на музикалната култура и слух. Изисква се да се знае наизуст молитвата „Отче наш“.

II. В двугодишния паралелен курс на обучение:

– кандидати, завършили средно образование, които полагат: тест по езикова култура, устен изпит по библийска история (първа част на книгата „Нашата вяра“ от архим. Серафим) и проверка на музикалната култура и слух.

Кандидатите трябва да знаят наизуст:

1. 10-те Божии заповеди;

2. Символа на вярата;

3. Господнята молитва „Отче наш“.

Необходими документи за кандидатстване:

1. Свидетелство за православно св. Кръщение;

2. Удостоверение за завършен 7-и клас или свидетелство за основно образование;

3. Препоръчително писмо от епархийския архиерей;

4. Медицинско свидетелство;

5. Лична амбулаторна карта и **имунизационен паспорт (документ за направените имунизации);**

6. Здравна книжка (копие от началните страници);

9. 3 броя снимки;

10. кандидатите за паралелния курс подават освен това още свидетелство за съдимост, удостоверение, че не се водят на отчет от центъра за психично здраве по местоживене и венчално свидетелство (за семейните кандидати), както и нотариално заверена декларация за женените, че са в първи брак.

Срок за подаване на документите: до деня на приемния изпит включително.

ОБЯВА

за прием на студенти в Пловдивската духовна академия
за учебната 2020/2021 г.

За учебната 2020/2021 г. в Православна духовна академия „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Пловдив, ще се приемат за редовно и задочно обучение студенти със завършено средно образование.

До **11 юли** (включително) 2020 г., всички кандидати трябва да подадат заявления в Ректората на Духовната академия заедно със следните документи:

1. Свидетелство за православно свето Кръщение;
2. Диплома за завършено средно образование;
3. Препоръчително писмо от епархийския архиерей (по служебен път);
4. Автобиография (CV);
5. Медицинско свидетелство (със справка от психодиспансер);
6. Молба до ректора.

Внимание!

По време на извънредното положение в страната документи се подават единствено в електронен вариант на e-mail: duhovna_akademija@abv.bg.

След отмяната му ще могат да бъдат приемани и всеки работен ден от 8,30 до 17,00 ч. в канцеларията на Духовната академия на адрес: гр. Пловдив, бул. „Шести септември“ № 181 до 11 юли 2020 г. /или на имеа й.

Събеседването с кандидатите, които не са завършили семинария, ще се проведе на 11 юли 2020 г. (събота) от 8,30 ч. в сградата на Православна-та духовна академия.

Ръководството на ПДА организира и втори прием, който ще се проведе на **01. 09. 2020** (вторник). Документи ще се приемат до 01. 09. 2020 г.

Курсът на обучение в Духовната академия е четиригодишен (осем семестъра), като успешно завършилите студенти получават диплома за висше богословско образование.

Формите на обучение са две – редовна и задочна. За студенти в Духовната академия се приемат български и чужди граждани (мъже и жени), завършили средно образование при следните условия:

* Завършилите духовни семинарии и паралелния курс при Софийската духовна семинария постъпват в Духовната академия без приеман изпит при общ успех от дипломата „Добър“ 4.00.

* Всички останали кандидат-студенти се явяват на събеседване!

При Духовната академия има пансион, който можете студенти при желание могат да ползват.

За справки и допълнителна информация: тел.: 032/ 664 354.

**ОБЯВА за прием в Пловдивската духовна семинария
„Св. св. Кирил и Методий“ за учебната 2020/2021 г.**

За учебната 2020/2021 година в Пловдивска духовна семинария „Св. св. Кирил и Методий“ ще се приемат за редовен курс на обучение ученици завършили основно образование с примерно поведение и добър успех.

От 01. 06. 2020 до 11. 07. 2020 г. всички кандидати трябва да подадат молба до Ректора на Семинарията, към която да приложат следните документи:

1. Православно свидетелство за свето Кръщение;
2. Диплома за завършено основно образование (след получаване);
3. Препоръчително писмо от епархийския архиерей (по служебен път);
4. Медицинско свидетелство, лична амбулаторна карта и ксерокопие от здравноосигурителната книжка на стр. 1, 2, 29 и 30 с нанесени имунизации;
5. Автобиография;
6. Молба до Ректора на Семинарията (попълва се по образец в канцеларията).

Документи ще се приемат с препоръчана поща (ксерокопие) и по електронен път на e-mail адрес: dupds@abv.bg. На посочен от кандидатите електронен адрес ще бъде изпратено потвърждение с входящ номер на получените документи.

Учениците семинаристи живеят на пълен пансион и са на издръжка на Светия Синод на Българската православна църква.

Приетите следва да се явят в Семинарията на 14 септември 2020 г. – за настаняване. Тържественото откриване на учебната година ще стане на 15 септември.

Справки в канцеларията на телефон 032 / 66 43 54; 0893326679

Изпитът (събеседване) и проверката на музикалния слух ще се проведе на **1 юли 2020 г., сряда, от 11,00 ч. и на 31 август 2020 г., понеделник, от 11,00 ч.** в сградата на Софийската духовна семинария, пл. „Велчова завера“ № 2.

Важна информация за след приема!

В началото на годината се заплаща такса в размер на минималната работна заплата за страната. Може да бъде платена и на две вноски в началото на всеки един от учебните срокове. Таксата покрива частично разходите за обучението, изхранването и пребиваването на учениците в Семинарията.

Приетите ученици и курсисти трябва да се снабдят с две бели ризи, два черни панталона, черни обувки и един комплект спално бельо.

Приетите ученици и курсисти трябва да се явят в Семинарията на 13 септември 2020 г., неделя, до 17,00 ч.

Откриването на новата учебна година ще бъде на 14 септември 2020 г., Кръстовден, сутринта с празнична св. Литургия, отслужена в Семинарския храм „Св. Йован Рилски“.

Адрес за кореспонденция: e-mail: seminaria@abv.bg, seminaria_sekretar@abv.bg.

София 1164, пл. „Велчова завера“ № 2. Тел: 02/868 00 70, секретар на СДСеминария: дякон Слави Спасов, моб. тел. 0878970267.

От стр. 1

Нашият митрополит Атинагор се обажда всеки ден, за да разбере как съм. От манастира „Рождество Богородично“ в Астен, Нидерландия, се молят пред мощите на св. Никифор Прокажени. В Гърция един митрополит, мой стар съученик и добър приятел, публикува информация в интернет и веднага започва молитвена верига – миряни, монаси, старци, епископи, енории, манастири от Света Гора чак до Йерусалим съединяват молитвите си в едно. Научавам това от семейството си... Окуражен съм и се боря.

Докторите тревожно следят как нивото на кислород в тялото ми спада драстично. Решават да ме преместят в интензивното отделение без забавяне. Вирусът е проникнал в дробовете ми. Температурата се качила на 40 градуса и противовъзпалителните не могат да я свалят. В този момент приятел на мой събрат ми се обажда. Предава ми думите на един блажен монах-светогорец: „Кажи му да не се страхува, той ще се оправи. Св. Богородица го обича и ще го излекува. Разболя се, за да се случи чудо, за да повярват и те [в Белгия]. Разкажи му какво ще последва...“

Влязох в интензивното. Огледах се. Зад мен – машини. Безброй бутони, индикатори, светлинки, измервателни показатели, свързки към най-модерните компютри. Срещу мен – един голям черен часовник с червени цифри. Нищо друго. Това ще бъде моят свят, докато изляза!

Опитвам се да затворя клепащи за малко, но не мога. Цялото ми тяло е в тръбички и игли. Опитвам се да мръдна, но тялото ми не се подчинява. Дишам трудно. Чувствам се сякаш безброй остриета се забиват в мен всеки път, когато се опитам да вдихам малко въздух. Респираторът се повдига нагоре-надолу ритмично, в старанието си да ме поддържа жив.

Нямам визуален контакт с външния свят – нито врата, нито прозорец. Как ми се иска да има малка пролука в стената, за да мога да видя поне точица от синьото небе. Или дори някой красив облак. Или обатрено в червено от залеза небе. Или дори буря. Само да видя... нещо... каквото и да било.

Поглеждам часовника пред мен. Петнайсет минути след полунощ е. Очите ми се фокусират върху червените цифри. Чакам, чакам да се смени екрана, да стане 00:16. Новото ми очакване – 00:17. Това е единствената промяна, която виждам тук. Безкрайно очакване времето да отmine, нулите да станат единици. Отново отначало, играта започва с минутите. Един часа и една минута, един часа и две минути. Като някакво китайско водно мъчиене. Лекарката, пулмолог, се появява на вратата. Идва при мен и се опитва да ме накара да се почувствам по-добре. „Днес е рожденият ви ден“, ми казва и пита откъде съм.

Следват изненади. „Грък? Православен свещеник?“

Излезе от стаята забързано и се върна, в ръцете ѝ – портокал. Почисти го внимателно и го сложи в устата ми, парче по парче, докато го изям. Не мога да се сетя, да съм опитвал по-сладък портокал в живота си. Допреди това единственото нещо, сложено в устата ми, бе един горчив разтвор. Не помня как изглеждаше тя, с руса или кестенява коса, млада или възрастна. Помня само, че беше един ангел, избягал от формалните си задължения и опитал по някакъв начин, какъвто и да е, да ме накара да се почувствам по-добре. Показа сестринска любов към друго човешко същество, нежност и уважение.

След малко пристига сестрата. Не я познавам. Не помня името ѝ. Тук всички са еднакви, с техните предпазни бели костюми, приличащи на космонавти с очилата и ръкавиците. Идва да ми вземе кръв. Взимат ми кръв четири пъти в денонощието.

„Значи вие сте духовник?“, пита тя с интерес. Нямам смелостта да говоря. Отговарям ѝ повече с жестове, отколкото с думи. Кислородът ми е все още на изключително ниско ниво, но веднага намирам смелост да изрека: „Както ще потвърди и нашата преблагословена Владичица Богородица!“

Часовете отминават бавно и болезнено. Малко по-късно идват лекарите. Всички заедно, с папки, бележки, тревоги и надежди. Казват ми, че кислородът се е

Един свещеник в Интензивното

стабилизирал и е на удовлетворително ниво. На следващия ден – същото.

Лазарова събота. „Тук съм, Господи, с тежестта на гърдите ми. Чувствам се, като че върху ми лежи надгробен камък. И очаквам да чуя Твоя глас: *Отвалете камъка!* Сигурен съм, че ще се случи. Само не знам кога. **Вярвам, Господи! Помогни на неверието ми!**“

Ти не ме остави да чакам и ден, Господи! Чух „Отвалете камъка“ от устата на лекаря! Макар да го каза на френски. Макар всъщност да каза буквално: „Невероятно! Чудно покачване на нивата на кислорода!“ В това време чувах Твоя глас, ставайки свидетел на собственото си възкресение! Докато всички очакваха следващата фаза: интубиране. **А Ти ги опроверга така красноречиво!**

Уведомиха ме, че някой ме търси по телефона на интензивното отделение, използван от пациентите. В обикновена ситуация не се позволява никаква комуникация с пациентите от отделението. Но поради специфичната ситуация с коронавируса ни позволяваха да общуваме със семействата си веднъж на 24 часа посредством видеовръзка. За мое голямо учудване на телефона беше семейният ни лекар, който през всички тези дни се е информирал в болницата за състоянието ми.

„Отче, разбира се, че знаете какво значи името ми, нали?“ „Блага вест“, отвърнах на лекаря си Евангелос. „Точно така, отец! Вашите прежеждания се свършиха! Последните кръвни проби показват покачване в нивата на кислород и утихване на пневмонията, което потвърждават и рентгеновите снимки. Отче, може ли да ми кажете какво направихте?“

В този момент почувствах как невидимо в тавана се отвори пукнатина и ме обля мека светлина, нахлула в студенията стая. Машинните средства за поддържане на живота ми постепенно бяха откъсани, като същевременно нивата на кислород в тялото ми се покачваха.

Съмна се на Велики петък. Презвитерата по телефона ме окуражава и ми предава пожеланията на моите енориаша за щастлива Пасха. Дъщеря ми и синът ми са моите невидими герои. През цялото това време те оставили настрана личните си тревоги, забравили проблемите си и се опитвали да се справят в тази невидима ситуация. Да уведомят енорията за последните новини, да се свържат с близки и приятели в Гърция, които се тревожат, да успокоят моята възрастна майка, която, игнорирайки информацията, че съм болен, пита със същата явря: „А къде е отец Атанасий? Защо не ми се обажда?“

В този ден на велики страдания моят син влязъл в интернет и чул свещеник, гневно нареждащ: „Срам за епископите, позор за политиките! Ние сме като в затвор заради един грип! Затвориха църквите ни. Лъжат ни, за да ни държат затворени!“ Синът ми не издържал, изключил компютъра. **Ако този свещеник беше на мое място**, какви ли биха били думите му?

Влизат две сестри при мен. „Отец, вие излизате от интензивното! Ще ви отведем в обикновено болнично отделение“, ми казват с голяма радост, като че съм им най-близък роднина. Питат ме какво ново и ми подават портокал и круша от своя обяд. Не помня по-красиво, по-изпълнено с емоция, по-истинско лакомство в своя живот!

Колко красив изглежда светът в болничното отде-

ление! Ако ми бяхте казали това преди, нямаше да повярвам. Но когато се върнеш от мъртвите, дори и малката, непреценциозна болнична стая придобива друго измерение. Небето е обсилано с невероятно красив син цвят. Няколкото облаци си играят небрежно със слънцето. Картичката е очарователна. Една дузина птички се издигат във въздуха. Ушите ми не ги чуват, но сърцето ми е уловило мелодичната им песен и лети с тях в небесата. Боже мой, с каква красота си облякъл света!

Намирам, че мускулите на ръцете и краката ми са отслабнали. Ще трябва да се упражнявам всеки ден с помошта на физиотерапевта. Много, много съм щастлив! Сега вече мога да общувам с външния свят. Моята съпруга ми разказва за неочакван случай, станал снощи с едно семейство от енорията. Следобед е и те гледат нещо на компютъра. Изведнъж се чува пропяване на птица от полуотворения балкон, която пее непозната мелодия – небесна, изпълнена с надежда и радост. Излезли навън, но не видели нищо. Продължили да гледат видеоклипа и песента се засилила, още по-силно се чувала и по-красива била тя. „Какво ли прекрасното послание Бог ни изпраща в тази Страстна седмица?“, се чудели. Вечерта получили вест от съпругата ми, че техният свещеник излиза от интензивното отделение, и радостта им нямала край.

Идва Пасха, една различна Пасха. Зная, че нищо лошо не може да се случи в такъв ден. Зная още, че тази Пасха е оголена огън, но изпълнена с животоносни преживявания. Зная, че няма да чуя или да пея (аз съм толкова изнемошил, че едва шепна) „Христос възкресе!“ Не се оплаквам. Само чакам...

Дните отминават. Тялото ми се възстановява постепенно и се опитва да се излекува. **Живоприменни източник, Светли петък** е, важен ден за мен: годишнина от свещеническото ми ръкоположение. Научавам, че на следващия ден ще ме изпизнат и ще се прибера въкъщи. Радостта ми е парирана от съобщението, че няма да мога да видя семейството си отблизо, няма да мога да ги прегърна. Трябва да остана още 15 дни в изолация. Срамувам се, като си помисля, че онези, които бяха на същия етаж с мен в клиниката, няма да се завърнат никога у дома си. А някой бяха и много по-млади от мен...

Снабдяват ме с кислородно устройство, в случай, че се наложи да го използвам отново. Вече заключен в една стая на къщата, трябва да изпращам данните за здравословното си състояние по три пъти на ден на болницата по интернет, за да могат да направят цялостна оценка на ситуацията. Но се нуждая от помощта и на опитни сестри. Лекарите са избрали да ми изпратят две сестри, едната е белгийка, другата – туркиня. Тук, в чужбина, ние се учим да живеем и с другите хора – неправославните. В трудни моменти обаче аз винаги предпочитам някой, който е по-близо до нас. Та как една туркиня би реагирала, щом научи, че съм грък, и при това свещеник?

За щастие, безпогрешният професионализъм и добротото отношение на двете сестри бързо ми показаха, че притесненията ми са неоснователни. Бях в ръцете на Бога, Който ми ги изпрати. Той знае защо го е направил.

Когато стана време да си тръгват, съпругата ми попита колко трябва да им плати. „Знаете ли, мнозина от тези, на които помагахме – възрастни, уязвими, болни – се заразиха с вируса и починаха. Така че ние решихме – това, което наистина е нужно да направим, е да се научим да вършим само порядъчните неща.“

Жена ми не можа да повярва на ушите си. Всички си казахме довиждане с голяма емоция. Едната, белгийката, си взе багажа и тръгна към колата. Туркинята остана назад. Погледна ме в очите и каза меко: „Искам да ви помоля за една услуга“. И продължи, с леко колебание в гласа: „Вие сте свещеник, нали? Искам да се помолите: за мен, за семейството ми, но и за онези от нас, които са в болница и вече починаха“. Усмивна се и тръгна към колата. Иска ми се да заплача и да се засмея, едновременно. Искам да подскочам и да викам от радост.

Гласът едва излиза от устата ми: „**Де ти е, смърте, жилото? Де ти е, аде, победата?** Христос възкръсна и те срази! На Него слава и власт во веки веков. Амин!“

Превод от английски: **Йоан ВАСИЛЕВ**
Pravoslavie.ru

ЦЪРКОВНО ИЗКУСТВО

Покривалта на смирението и шлемът на спасението (Ефес. 6:17) в иконописното предание

Св. Спиридон с плетената си пастирска сламена шапка във форма на кошница

Продължение от бр. 10/2020 г.

Когато напоследък се налага да се изпизшат образи на ктитори в притвора – в съвременни облекла, прически и аксесоари, или в наоса – в старинни одежди, а духовните светогорци старци се появяват на икони и стенописи с плетените си шапки и елечета и износени подрацици, понякога все още се съблюдава древното художествено правило, черните дрехи да се рисуват в други тъмни и наситени цветове. А когато идва време да се изграфисат образите на Пресвета Богородица – простираща своя покров, но като игуменка и също така като монахиня; светец – като адмирал с флотска униформа; съвременен военен с камуфлажно облекло – като мъченик, а също и лечител в лекарското му облекло от медицинска престилка върху расото, хирургическа туника, престилка и шапка, с превръзка на главата като опериран пациент и същевременно като светител, повдигат се дискусии и се добява по някой архаичен детайл за повече църковна достоверност на новите творчески решения.

Отделни случаи, например чудото с явяването на св. Марина като гостуващ хирург при трансплантация на костен мозък, изискват време, докато станат легитимна част от църковното предание и се възпятват в иконографския визуален разказ, в който светицата би била представена поне в житийните епизоди в пълно медицинско облекло, включително с актуалните в момента ръкавици и маска. Житийни епизоди, свързани със съвременни болнични условия, вероятно вече са се появили, както се срещат и клема, представляващи съвременни транспортни средства, а в бъдеще остава да се появят и нови православни наративи и иконографии, конкретно свързани с настоящо подвижничество.

В съвременното информационно общество е естествено, още преди да измине достатъчно време до появата на житийна икона, св. Лука Хирурга да бъде изобразяван с очила, в хирургичски дрехи и с масата с неговите истински инструменти, въпреки че той е предпочитал да се явява с църковно облекло на медицинските форуми. Колкото и още тези решения да са дискусийни като иконографията, те идват в хода на документирания на съвременната канонизация, от фотографните, филмирането на биографията, от произведението на изцялото изобразително изкуство и илюстрациите на детските книжки. Логично ще е поне в някак от житийните сцени той да е първият светец, който ще се появява в иконо изображение с хирургическа маска и ръкавици даже и извън контекста

на съвременната пандемична обстановка. Няма да е също като военен светец с противогаз или каска, в автомобил, самолет или в съвременни дрехи или техника. При по-внимателно вглеждане в богатото иконописно предание не е трудно да се открият сполучливи визуални и смислови аналози на множество елементи от съвременния технолозиран бит.

Например, сред ранните светители, дори когато на олтара те са изобразени в богослужбени дрехи, при които не са с митри или тиари, св. Спиридон традиционно е представен с плетената си пастирска сламена шапка във форма на кошница, която смирено е продължил да носи и по време на епископското си служение. Запомнен в преданието не с литургични текстове, а повече с чудеса, някои от които в подкрепа на догматични съборни вероопределения, други с възпитателно значение за паството, св. Спиридон така свидетелства чрез покривалото си за пава за древното християнско вероизповедание.

Като се споменава и в една от указателните табели в притвора на Германския метох на Зографския манастир, благочестивото облекло е един от видимите начини за прова на дейна вяра чрез съобразяване на живота с християнски ценности и преодоляване на стремежите за приспособяване на вероизповеданието към предпочитания от нас начин на живот. Външният вид, колкото и да е второстепенен в стремежа към духовно усъвършенстване, също е един вид иконография, а за духовността е равностойно средство на проповед и душегържие. Степента, в която възрастите и духовните лица реално изобразяват, символизират или представляват Христос и християнството, включително и визуално, определя и социалния образ на Църквата и православията.

Обувките, облеклата и аксесоарите, покриващи ръцете и нозете, са не по-малко интересна тема от гледна точка на православното и разнообразието културни форми, чрез които църковността се е изявявала през вековете. Колкото и външният вид да е нещо второстепенно за монашествата и силно възражати миряни, в притворите на много манастири все още

може да се види изобразен онзи момент, в който архангелът идва при свети Пахомий, за да му покаже уставното монашеско облекло. Оттогава наистина е изминало много време и хората вече носят по-практични облекла, но в иконописта винаги може да се види, че не случайно дори ангелите някъде са изобразени как посят към Причастието с покрити с наметалата си ръце, а често пъти и светците.

Очевидно е още и как в повечето случаи светителите държат Евангелието със също така покрити ръце, за разлика от светите апостоли и Господ, които държат свитъци и кодекси с открити ръце. Преподобните често сочат с открити длани към възрастите в израз на общия подвиг. Свети Симеон Богоприемец с вълнение протяга покрити ръце, за да поеме Богомладенца от ръцете на Божията Майка, предимно открити, украсени с отбояване на хитона, което напояма свещенически наръкваници. Христос се държи здраво за химтията на Богородица, украсен с три звезди, шевца с определен брой златни линии и също така символичен брой рунци. С много съкровен смисъл са изпълнени и другите одежди на светците персонажи, както и всички онези текстилни елементи в техните изображения.

В по-ново време къпата (рус. сулок), с която се държи предимно по-опростения руски модел на архирейски жезъл, е част от епископските инсингии и има дълбоко символически смисъл, заедно с декорацията. Но практическата функция на този текстилен елемент е предпазване на кожата на ръцете от метала и студа в северните ширини. Спорните вталени кройки, блестящи тежки платове и дори отбояването на ръкавите с лисичи кожни ивици по края, както и масивните скуфи, които пазят духовността в студентите храмови гради, надхвърля днешните ни български предмети за одежди.

Не по-малко разбираеми са техните ръчно изработени реплики на старинни и драгоценни църковни одежди, които днес се включват с мемориална цел в отделни празнични богослужения. А ефирните копирени одежди на гръцкото духовенство отдавна са

Св. Лука Симферополски, изобразен като хирург

възприети, както и цветните или светли подрацици и елечета, и расата от плат, който лете държи хлад, а зима пази топло.

Тежките и драгоценни метални митри, ръчно вензаните и различно скровни фелони, епитрахили, манти, сакокси и омофори в музеите впечатляват не само с изцялостта на изработката си, но и донякъде с невъзможността да бъдат използвани реално днес.

А изцяло кожените одежди на един светец, служил в Далечния руски север, се пазят в манастирски музеи и удивяват с уникалната си изработка, включително на инсингите, които намака как да бъдат метални при полярните минусови температури. Великосимоните облекла при цялата си изпъстреност със символи и обемност на монашеския кукол, у нас трудно се съотнасят с реална църковна практика, но поне не са навлезли извън контекста си в спорната практика на светска декорация на младежко субкултурно облекло. Въпреки че у нас църковният текстил все още не е достатъчно проучен и художествената църковна практика е ограничена до няколко отделни ателиета, смисълът на духовническите облекла, и по-специално на покривалата, си остава свързан с благочестието.

Културният интерес към търведа традиционното за съвременната мода духовническо облекло извън любопитството има социалното значение на популяризация на църковните субкултури. Разнообразието от същностни сакрални символи, вложени във всяка от богослужбените и монашеските одежди, има не по-малко образователно и религиозно-приобщаващо значение от опознаването на сакралната архитектура и църковния етикет. Например, известна новост в монашеското облекло са били характерните по кройка и цвят модели на апостолниците на сеестрите от милосърдната Марто-Марининска обител, основана от преподобномъченица Елисавета Фьодорова като образец за женско прицърковно служение. Също както някога благоверният княз Борис-Михаил е изобразяван като монах с царска корона, така и тя продължава да се отличава и когато заменя изцялото си благородническо облекло със скромни дрехи, документирани и във фотографии и пресъздадени в иконописта в най-различни цветове.

Българската традиционна практика на забравяне на камиллаката с къпата в комбинация с монашеско було се различава от руската, но апостолниците се носят и у нас от имигрирания монахици. Част от ежедневно монашеско облекло на съседните страни са красиво изпълнените шапки, шалове и елечета. Румънските монахици, които са може би най-многобройни в православния свят, се отличават с обичая да носят карирани вълени народни торбички, а камиллаките им са с различна изработка, форма и поставяне, но също забравени и далечно напомнящи за някои обра-

зи на българско традиционно облекло, като тепелъка, камцата и сояка. Светлите цветове и различните модели женско монашеско облекло са по-разпространени в руската регионална практика на прицърковно служение, според климата, включително и кожените, в миналото е имало митри без кръстовете, особено за архимандрити, игумени, митрофорни протоiereи и протопрезвитери, а женските монашески ушанки с прозрачно було изглежда са останали в историята, въпреки че носенето на кожените шапки зависи от климата.

От гледна точка на живата иконография на облеклото на православното духовенство, не звучи добре да се назовават елементите на църковни одежди със светските им еквиваленти на описание на външен вид, както този подход е неприложим и при описанието и анализа на сакралните иконоични изображения. Невинаги е уместна аналогията с религиозните облекла на други деноминационни общности, включително онтологична, етническа или историческа. За добрата йерархична ориентация към представителите на светците санове и длъжности в църковната практика са полезни и съвсем не случайни цветните акценти в тъмното монашеско облекло, като пурпурните или червени кръстовете, ивици и други елементи, отличаващи певците и четците, както и представителите. За повечето хора не е очевидна разликата в богослужбени одежди на отделните йерархични степени, трудно е разграничението на външния вид на енорийски свещеници от йеромонаси, на послушници от монашестваци, особено когато разликата в качеството на облеклото прави повече впечатление, неудобно е да се пита, а духовенството не носи баджове.

Оттам и социалното значение на другите особености на покривалата е ограничено и в повечето случаи хората нямат обяснение защо румънският патриарх е облечен в бяло, руският носи историческото бяло було със сферичен кукол увенчан с кръст, с херувими на челото и в края на по-ясно изразените заоблени възрастия, а митрополитите там изглеждат като българския патриарх, с кукол изграден от цилиндрична камиллака и бяло було, докато архиепископите са в черно като българските митрополити, но с различни кръстовете на кукола. В исторически план прави впечатление още по-голямото разнообразие в материалите и конструкциите на църковните облекла, включително и цветове, в ежедневието. Преходът от ръчна домашна изработка на църковните одежди към конфекция и широко потребление все повече започва да се отнася и до българската практика при унифицирането на световната.

През последните години поставянето на църковни служители, ръкоположенията, постриженията и интронизацията са по-масово постенети и подробно документирани в повечето епархии на Българската православна църква, освен че вече са редовна практика. С това вече е по-лесно за възрастите да си обяснят и нагледно как богослужбените одежди и инсингии стоят и се употребяват заедно с текстилни покриваща на светелните съсъди и частите от интериора със сходна символика в отделни моменти на реалното им ползване в храмовото пространство, какви варианти и комбинации от елементи имат, колко ката дрехи съставляват пълното канонично празнично монашеско облекло и как то варира на различните етапи на монашеството и в отделни образци на църковното изкуство. Така постепенно се изяснява например как и митрата, и тонзурата, и булото (рус. клоубк) символизират Христовия трънен венец, едновременно с други елементи от облеклото на духовенството и интериора на храма; как всеки детайл някак отразява Божия образ и всяко негово изменение, каквото е например поставянето на маски, а не шцове, на лицата на свещенослужителите и възрастите, а също и носенето на ръкавици в храма, носи риск от без-образност или отсъствие на изразност, докато се намири начин новите елементи да се интегрират добре.

Трудно е в настоящата напрегната социална обстановка да се препоръча на монасите отново да завърват страничните части (възрастия) на булата, каквато е била практиката в миналото при тежки атмосферни условия и за удобство при откриване на главата при

отделни моменти от богослужението. Едва ли може да се намери оптимален вариант за изработка на неутрални маски за лице и ръкавици или те да се шият от плат с цвета на одеждите, според съответния богослужбен период, както се изпълняват в някои храмове текстилните елементи от интериора. Още по-специфично решение би било удължаването на трикожащите варианти на камбановидните капюшони – апостолници, или плетените шапки на монахиците с цел да покриват половината от лицето, или да се носят кърли, които да обхващат по аналогичен начин лицата на духовниците, тъй като възприемането им като пастири драстично ще се промени от визуална гледна точка за сметка на етичното. Прозрачните шлемове остават визуално най-неутрален вариант, който може да пренесе и съответната сакрална символика, въпреки неудобството при ограничение на движенията и в случай, че съборно не се изнамери богословско основание за изработката на интериорни прозрачни прегарди на принципа на издигането на високите икономости в миналото.

Докаато древните монашески облекла са добре проучени в българското църковно изкуствознание и съвременните изкуствоведи проявяват траен и задълбочен интерес към иконографските особености на облеклото, жестовите и църковни детайли, популярното църковно знание за одеждите предстои още да се мотивира и подкрепя с информация. Например, един образ на Светия Убрус на фрагмент от стенопис, съхранен и експониран в Националния археологически музей, представя Христовия лик наполовина закрит от гънките на къпата, аналогично на херувимските образи, които в по-старите образци са непрекъснато закрити от къпата. Недостатък е и практическото обяснение, че зографът просто е избегнал рисуването на брадата, което е трудно и в случая може да навреди на отъждествяването на образа с божественния Първообраз, ако цветът се получи дори и малко по-тъмен и тъмен от очакваното.

В иконографската покрита глава, освен етническа принадлежност, означава още и послушание, отчасти закритото с ръце или дреха лице може да пресъздава скръб, както при някои от ангелите в Разпялтието. Уважително покритите с края на наметалото ръце изразяват и благоговение, както при причастяване или при ангелите поемащи Христос при Кръщението или коленичили пред серафими и херувими. Молбата на падналите в нозете на Спасителя Марта и Мария е съвършенство също с покриване на ръцете, тялото на възкръсналия Лазар е изцяло повито, хората около тях закриват лица с дрехите си поради зловоние, а при Христовото Възкресение в Божия гроб понякога се рисуват и надписват отделно повиките на тялото и покривалото на главата.

Още в Стария Завет събуването на сандалите, от страна на пророк Моисей пред Неизгарящата къпина, изразява поклонение. При Преображението закриване на ръцете свидетелства за желанието за изработване на сенници, които да позволят на светлите да останат в състояние на благоговейно съзерчание на Божествената слава. Пресвета Богородица обикновено още от дете и при възрасянето на душата и се изобразява с прибрани коси, но при Христовите страдания по изключение се среща и с отчасти открити коса в израз на крайна скръб. Мирносиците и другите жени в светелните събития са изобразени много разнообразно, а светците след това следват този модел с някои детайли за по-добра различаваемост, според житията им. Заслужава да се отбележи и обстоятелството, че Пресвета Богородица от дете е усвоила изкуството да изработва свещенически одежди и е изтъкала облеклото на Спасителя, своето и на близките си по най-съвършенния, качествен и изцял начин и в същото време по общоприетите обичаи и стандарти.

Независимо че иконописта представя божествените и светелни персонажи чрез елитните костюми на епохи от миналото, в действителността те са изглеждали скромно, обличали са се в характерните за република и социалния си кръг цветове и матери и според еврейския закон са имали спрегнат външен вид, за разлика от някои артистични интерпретации, които ги представят неуважително и недостоворно.

Лиана Гълъбова

От стр. 1
престъпници, или ще изпаднат в мракобесно отчаяние. Всички неща ще се поляризират, болката ще се превърне в меч с две остриета. Защото тя ще бъде или привилегия – за тези, които следват пътя на Агнеца, или скок в отчаянието и нечестие – за онези, които щадят собствения си живот. „Неправедният нека върши още неправда; нечестият нека се още скверни; праведният нека върши още правда, а светият нека се още осветява“ (Откр. 22:11).

Бедствията и общата паника ще бъдат последвани от пришествието на Възлюбения Господ, идващ с цялата Си благодат – вечния живот, живота, който всички очакваме и който е „скрит с Христа в Бога“ (Кол. 3:3). Неговото идване ще дари великата радост, която „никой няма да ни отнеме“ (срв. Ин 16:22). Ние, виждайки края да приближава, не-

се моли: „Отче! прости им, понеже не знаят, що правят“ (Лк 23:34).

4. „Душата Ми е прескръбна до смърт“ (Мк 14:34) и по-нататък: „Ти ли си Христос, Синът на Благословения? Иисус му рече: Аз съм; и ще видите Сина Човечески да седи отдясно на Силата и да иде на небесните облаци (Мк 14:61-62).

Господ бързал към доброволните Си страдания и срамна смърт, за да поеме върху Си трагедията, срама и болката на целия Адам. Заветната Негова цел била да отвори за нас Небесата и да ни отведе в празника на Неговата любов. С това безизходицата и трагедията престават повече да ни измъчват, няма място повече за отчаяние. „Господ дава на верните предкуване на представата за Неговата вечна победа – трагедията на падението и тъмната бездна на смъртта са надмогнати от Христос. Който не ни отхвърля, но ни приема

Божие жито. От момента, в който врагът ги е посял чрез греха, никаква победа, никакво добро не може да бъде постигнато без труд и битка, често дори до кръв, като се следва Господ, Който смело предрече в края на земния Си път Своето възкресение и спасението на света. Когато при свършека на света тръбата зазвучи, „тогава и ще се открие беззаконникът (сатаната), когото Господ Иисус ще убие с Дъха на устата Си, и чрез блясъка на Своето пришествие (присъствие) ще изстреби (грешника)“ (срв. 2 Сол. 2:8).

Както Господ предупреди учениците Си относно края на света, който има да настъпи с Неговото Пришествие, така че да ги предпази от претъпяване, когато това се случи, така и сега ние трябва да знаем, че всички неща, свързани със Страшния съд, са били предречени и ние следва да ги очакваме с кураж. „И тъй, не напушайте вашето дръзновение, за което има голяма награда. Търпение ви трябва, та, след като изпълните волята Божия, да получите обещаното; защото още малко, твърде малко, и Идещият ще дойде и няма да се забави“ (Евр. 10:35-37). Пошите слуги казали: „няма да си дойде скоро господарят ми“ (Мт 24:48), а неразумните девизи не вземат масло в съдове те си „и понеже младоженецът се бавеше, всички задрямали и заспаха“ (Мт 25:4-5). Но венецът на правдата принадлежи на всички „които са възлюбени Неговото явяване“ (2 Тим. 4:8), и на онези, които претърпяха *като да виждат Невидимия* (срв. Евр. 11:27).

Учителят не се забавя: „Господ не се бави да изпълни обещанието Си, както някои смятат това за бавене; но дълго време ни търпи, понеже не желяе да погинат някои, а всички да се обрнат към покаяние“ (2 Петр. 3:9). По време на криза и отчаяние сред народите, когато беззаконието изобилства, дарът на вярата и ожидането се намножава у верните. Благословен е рабът, който ще каже у вярата: „Амин, да, дойди, Господи Иисусе!“

Нашата епоха често бива считана за постхристиянска, но това е само защото в своята аргантност и самооправдание този свят никога не е опознал автентичното християнство или истинския дух на светостта. Този дух прави човека „ново творение“ по образ и подобие на Светата Троица и го прави член на „царственото свещенство“, чрез което той представя на Бога всяко създание посредством застъпническата си молитва.

Когато хората се сблъскват с болезните на последните времена, много хора по света, които не са познали Христа, се парализират от обръкване. Факт е, че в наши дни силата на грехопадението се е засилила в изключителна степен по целия свят. Течението на Каиновото братоубийство се стреми да изкорени духа на смирение и евангелска любов, който има силата да спаси света. Страстите на нечестие са се превърнали в изкуство, което има за цел да опустоши живота дори на Божиите избраници. Светът преминава през „жажда за слушане думите Господни“ (срв. Амос. 8:11-14), и то не защото словото Божие е изчезнало, а защото хората вече не се обръщат към него, за да намалят утешение и мир. Те предпочитат да задушават непреодолимите проблеми на своето време с „хляб и ястия“.

Кризата, през която светът преминава в момента, има един прекрасен аспект. Той се състои в истинската привилегия и голямото предизвикателство за Църквата в работата ѝ за евангелизацията и духовното обновление на човека. Испитанията, които настъпват, ще принудят много души да търсят Спасител от небето и да намалят пътя на спасението. Тази криза е предизвикателство особено за нас, свещениците, в нашето свято служение на света. Господ чрез устата на своя пророк Исаия ни казва: „Утешавайте, утешавайте Моя народ...“ (Ис. 40:1).

Следва
Слово, произнесено на 1 юни 2020 г.
Превод от английски: Анула ХРИСТОВА
pemptousia.com

ДУХОВНИ БЕСЕДИ

Сега е съд над тоя свят

зависимо дали е общият или личният ни край, насочваме духовния си взор към Бога, казвайки: „Кой е способен за това? (срв. 2 Кор. 2:16) Помагаш ли ни Ти Самият да бъдем готови за всичко, което ще допусне Твоят Промисъл? Единствено чрез Твоята сила и благодат ние можем да се спасим. Ние не можем да сторим нищо добро на земята. Да, дойди скоро, Господи Иисусе!“

Старецът Софроний говори за края на времената по позитивен начин, бидейки вдъхновен от живия опит на Спасителя Бог. Никога не е говорил за безлезите на антихриста. Умът му беше в белега на Христос, който е в обрязването на сърцето, причинено от Неговата непорочна любов. Той не желяеше да плаши хората с приближаващия край, с предстоящите мъки, с яростта на врага срещу тези, които следват кроткия и смирен Христос, „Агнеца, заклан от създание-мира“ (срв. Откр. 13:8, 17:8). Напротив, той черпеше вдъхновение от силната си надежда в пришествието на Създателя на нашата вяра, така че с високо вдигната глава ние да бързаеме да срещнем Господа Иисуса, идещ отново така, както се бе възнесъл на небето – „като ги благославяше“ (срв. Лк 24:51), призовавайки Своите Си да бъдат завинаги с Него (срв. 1 Сол. 4:17) с думите: „Дойдете вие, благословените на Отца Ми“ (Мт 25:34).

Кризата на нашето време не е нищо друго освен привилегия и предизвикателство за нас, което крие в себе си големия дар на вярата. Това е уникална възможност да докажем вярата си и да дадем на Всеомогъщия Господ възможността да прояви силата Си в нашата немощ и бедност.

Както пише свети Софроний, Христос – нашият пример, „няма трагичен характер, нито Неговите спасителни Страдания... Трагедията не е в Него, а в нас“ (On Prayer, Essex 1994, p. 82). Освен това посредством Евангелието ние откриваме, че две диаметрално противоположни страни съжителстват хармонично в Личността на Господ: трагичното естество на Неговото дело за нашето спасение и триумфът на предстоящата Му победа.

В последните моменти от живота на Господ ние чуваме от светите Му уста най-важните Негови слова:

1. Докато върви към Голгота, Той се обръща към жените, които Го следват и казва: „Дъщерии Йерусалимски, не плачете за Мене, а плачете за себе си и за чедата си“ (Лк 23:28).

2. „Боже Мой, Боже Мой! Защо си Ме оставил?“ (Мт 27:46) и в същото време Той казва на разбойника: „Истина ти казвам: днес ще бъдеш с Мене в рай“ (Лк 23:43).

3. „Потта Му беше като кръвави капки, падащи на земята“ (Лк 22:44), а малко по-късно Той

в гръдта Си“ (Archim. Sophrony, *The Mystery of Christian Life*, Essex 2016, p. 417).

Малко преди страданията Господ предложил на учениците Си Своя мир. Старецът Софроний обяснява: „Същността на Христовия мир е съвършеното познаване на Отца. Така Той е с нас – ако ние познаваме Вечната Истина, която лежи в основата на цялото битие, то тогава всички наши безпокойства се отнасят просто до периферното ни съществуване, докато вътре в нас царува Христовият мир (срв. Archimandrite Sophrony (Sakharov), *We Shall See Him as He Is*, Essex 2004, p. 68).

По подобен начин и в нашето време, когато „властта на мрака“ (Лк 22:53) се надига, Господ вика и гърми с гласа Си: „Подигнете главите си“ (Лк 21:28), защото благодатта се приближава и не бъдете ужасени от окаменелите сърца на тези, около вас. Гледайки несправедливостта в света, която е в съответствие с Христовото пророчество: „Светът ви мрази“ (Ин 15:19), и виждайки грешниците да преуспяват, християнинът бива обхванат от ревност за правда. Неговото вдъхновение би избледняло, ако той нямаше уверението, дадено в книга Откровение: „Ето, ида скоро, и отплатата Ми е с Мене, за да въздам всекиму според делата му“ (Откр. 22:12).

Човекът на вярата живее с очакването на Христовото пришествие, защото без очакване няма надежда, без надежда няма спасение, защото „нашето спасение е в надежда“ (Рим. 8:24), а без спасение няма християнство. Истинското християнство е ожидане на Христовото пришествие; без него човек би се предал на пълно униение, както е казано от апостола: „Да ядем и да пием, защото утре ще умрем!“ (1 Кор. 15:32).

В ранното християнство цялата Църква живеела в ежедневно очакване на Второто пришествие. Тогава християните притежавали много обострена есхатологична надежда. Лицата им били неизменно обрнати на изток. Надеждата за Христовото пришествие ги държала в голяма готовност и им принасяла такава благодат, която ги правела способни на мъченическа жертва. Молитвата, носена от тях на уста и сърце, била: „Да дойде Твоята благодат, па нека тоя свят си отmine“. Не че те не са обичали творението, но вкусили небето в сърцата си, те знаели, че не са създадени за това, което е нестабилно и преходно. Духът им, създаден за вечността, копнеел за безкрайността. Като живеели непрекъснато в Божието присъствие, Неговата благодат svela върху им световните краища. Те се молели краят на трагичната човешка история да настъпи, но славно, като влезе в неизследимата Божия вечност.

Докато Всеомогъщият Спасител не дойде отново на този свят, плевелите ще растат заедно с

ДУХОВЕН ЖИВОТ

Антоний (Блум), митрополит Сурожски

Молитва и подвижничество (пост)

„Къде отиваш, Господи?
(Quo vadis, Domine?)”,

Непрестанна молитва

Да се молим целодневно е трудно. Понякога се опитваме да си представяме какво би бил животът ни в непрестанна молитва. Тогава се сецаме или за литургийния живот на вглъбените монаси, или за молитвения живот на отшелниците. Но съвсем не си представяме, че молитвен живот може да се осъществи в познатото ни ежедневие – тогава, когато всяко нещо се превръща в молитва или причина за молитва. Това е един лесен начин да се молим, макар, разбира се, да изисква голямо усърдие.

Нека сутрин, когато се събуждаме, да поверяваме себе си на Бога. Станали сме от сън, който ни отделил от вчерашното. Събуждането ни предоставя една нова реалност – ден, който никога преди не е съществувал, непознато време и пространство, които се простират пред нас като непокътната, побеляла от сняг равнина. Нека помолим Бог да благослови този ден и нас в него. И след като го направим, нека вземем прошението си насериозно, както и мълчаливия отговор, който ни е даден.

Благословили се така от Бога, благословията Му ще ни следва постоянно във всяко нещо, което вършим и което, разбира се, е достойно за тази благословия. Ще я изгубим само ако се отдалечим от Него. Макар че Бог ще е до нас дори и тогава, готов да се впусне на помощ, готов да ни възвърне благодатта, от която сме се отказали. С утринната си молитва ще сме надянали Божието всеоръжие, както казва апостол Павел в шеста глава на посланието си до Ефесяни. Вярата, надеждата и любовта ще са нашето всеоръжие и повик към Господа. Така ще започваме деня си в благодат и прослава, с Господния кръст и полагането Му върху нас.

Благословен от Бога ще е и целият ден. Означава ли това, че всяко нещо в него и всичко, случващо се с нас през този ден, ще е по воля Божия? Да вър-

ваме, че събитията се опират на случайността, е като да не вярваме в Бога. И ако, напротив, ние приемем, че всичко случващо ни се и всеки дохождащ до нас е по Негова воля, тогава ще открием, че сме призвани да действваме по християнски във всичко.

Всяка среща е среща с Бога и под Неговия взор. До всекиго, когото срещаме по пътя, ние сме пратени или за да дадем, или за да получим, често дори без да го знаем. Понякога чувстваме радостта от даването на неща, които дори не са били наши, а друг път пък се налага да заплатим с кръвта си за това,

което предоставяме.

Трябва обаче да знаем и как да приемаме от другия. Трябва да сме способни да посрещнем ближния по онзи начин, който се опитахме да си обясним в началото на книгата (вж. ЦВ бр. 2/2020 г.). Да сме в състояние да го виждаме, да го чуваме, да мълчим, да внимаваме, да го обичаме и да отговаряме с цялото си сърце на онова, което ни предлага, горчиво или радостно, скръбно или чудно. Трябва да сме напълно отворени и да сме като глина в Божиите ръце. Ако всичко, каквото и да се случва в живота ни, ние приемаме като Божий дар, тогава ще сме способни винаги да бъдем креативни в християнското си дело.

Много често християните свикват при всеки един възникнал проблем или опасност да се обръщат към Господ, стенойки: „Господи, защити ни, спаси ни, бори се за нас“. И колко често се налага Господ да ни погледне тъжно и да ни проговори с езика на тишината, който бихме разбрали, ако сърцата ни не бяха толкова силно обхванати от ужас! „Но аз ти изпратих тази трудност, за да се борих за Мен? Не си ли ти един от Моите воини, от предната линия на Царството, която пратих да се бори за Мен на земята? Не казах ли на Моите апостоли: „Както Ме Отец прати, тъй и аз ви пращам“ (Йоан. 20:21)? Забравихте ли примера и наредбите на апостолите?“

Ние сме призваните да бъдем Христовото присъствие на земята – понякога като победители, понякога като разпъвани на Кръста. Трябва да отдаваме себе си и никога да не бягаме. Всичко е възможно за нас със силата Христова, но и на нас като на Него е отредено да проливаме кръвта си, наш ред е да се борим и потим. Той няма да слезе долу и да премине през всичко отначало. Не е ли в това смисълът на разговора между Христос и Петър, когото Той среща пред портите на Рим при опита му да избегне

гонението? „Къде отиваш, Господи? (Quo vadis, Domine?)“, пита Го Петър. „Отивам в Рим, за да бъда разпнат отново...“

Нашата задача е да проявим присъствие, а не просто да сме живи и здрави. В деня, започнал в име Господне, многократно ще ни се дадат поводи да се запитаем какъв е смисълът, какво означават всички последователно случващи се неща около нас. Трябва да сме в състояние да сме тихи и разсъдителни, да посрещаме със спокойствие всичко, което ни затруднява, защото не бихме могли да знаем всичко, докато не видим целия Божий план.

Грешка е да си мислим, че човешката мъдрост, обединена с една жалостна молитва са достатъчни да решат проблема с вечната ни участ. Защото всичко, дори и най-незначителната подробност, е част от тази вечна участ, от тази на бъдещето на света, към който принадлежим. Човешката мъдрост трябва да даде път на способността да умосъзерцаваме тайнството, намиращо се пред нас, да се опитваме да различим във всяко едно нещо невидимата ръка на Бога, Чиято мъдрост е толкова по-различна от нашата.

Само че мъдростта Му се намира и в човешките сърца. Ние трябва да се опитваме да бъдем тихият балансиращ център наред вихъра на живота. Трябва да се научим да чакаме, докато го разберем. Една английска писателка сравнява съвършения християнин с овчарско куче. То, пояснява Евелин Андерхил, остава неподвижно, когато чува гласа на своя господар, гледа към него и слуша гласа му в опит да разбере какво той иска. Щом му стане ясно, то се спуска да изпълни желанието на господаря си. Писателката добавя, че кучето притежава способност, с която малко християни разполагат: никога не спира да размахва опашка.

В живота ни, при целия смут и неразбория, трябва да се опитваме да различаваме Божия промисъл чрез грижлива молитва и тихо умосъзерцание. Ще трябва да можем да намираме смелост, сили, вдъхновение и онова просветление, които ще са ни нужни за нашата молитва. Това обаче се отнася за идеалното молитвено състояние; но ние не можем да скочим в него директно, защото все още не сме привикнали да се молим без прекъсване, с това да сме винаги наясно със себе си и с живота, който тече около нас. Трябва да стигнем до него стъпка по стъпка, започвайки с малко или повече часове, защото, ако се насилим твърде строго, и то в продължение на дълго време, ще рехнем накрая, че това е свърх силите ни и ще рухнем.

Не защото Божията благодат ще ни е изоставила, а поради човешката ни

слабост. И ние ще се окажем отвлечени и изтощени от молитвата. Тези най-животворни думи ще са като пепел в устата ни и ще се лишим от усещането, че живеем деня си в Бога и за Бога. В такива моменти трябва смирено да приемаме загубата си и да си даваме сметка, че все още не сме достатъчно силни, за да заживеем непрестанно в Божието присъствие.

Тогава именно е времето да постим духовно, да ограничим молитвения си шум, по-конкретно молитвата с думи, и да знаем, че ако полагаме усилие за осъществяване сутрешното ни решение – да отдадем деня си на Бога, това само по себе си е вече молитвено състояние.

Впоследствие постепенно, когато волята ни се тренира и съсредоточеността на сърцето и ума ни се развие, ще сме в състояние да оставаме по цели дни в молитва. Тази молитва няма да е обикновеното дневно моление, което не е достатъчно, за да преобрази живота ни, а ще е една много по-осъзната, по-дълбока молитва, за която ще говорим по-нататък.

Ролята на
подвижничеството

Казаното дотук води до един проблем, който трудно се решава от начинаещи. Става въпрос за усилената молитва, за подвижничеството (аскеза, пост – бел. ред.). Когато сме развълнувани или печални, молитвата ни идва лесно. Много по-трудно е обаче да се вдъхновим в най-обикновени дни, когато не се случва нищо във или около нас, което да ни помогне да подемем моление. Тогава ни се налага да се самозаставим. Защо? Защото не е достатъчно молитвеният ни живот да съществува само вследствие на спонтанност, но е нужна и стабилна, твърда убеденост. Това важи както генерално за всички наши чувства, така и за чувствата относно молитвата. Защото няма няма моменти, в които се чувстваме психически изтощени и в които, запитани за любовта ни към най-скъпи нам лица, бихме отговорили, че точно в този момент нямаме сили да я почувстваме, но че сме съвсем убедени в голямата си обич към тях? Нашата преумора надделява над чувствата. Можем да сме спонтанни, но понякога сме твърде изморени и усещаме, че не можем да почувстваме нищо. Което ще рече, че любовта ни върви ръка за ръка с волята ни. И именно волята, заедно със здравата убеденост представлява движещата сила в нашия живот.

Ако се самонасилваме да вършим нещо единствено от чисто социални подбуди, то подобно самопринуждение ще има по-скоро натоварващ,

Молитва и подвижничество

От стр. 7

отколкото зареждащ ефект. Затова не е нужно самопринуждаването ни да е вследствие на груб натиск. Можем да му добавим самопознание, опознаване на другите и доброта. Та когато ни липсват спонтанност и ентузиазъм, ние да се самопринуждаваме да застанем на молитва.

Трябва тогава да застанем в Божието присъствие чисто и просто по силата на вярата ни – ние знаем, че Той съществува и също Кой е Той. Присъстваме към Него с благоговение, с подobaващото за всяко свято нещо страхопочитание. Правим решителен опит да отгаднем подobaващото внимание. Принуждаваме себе си към това, защото искаме да се срещнем с Господа не просто за да се сдобием с някаква моментална радост, а за да придобием трайната радост, която ще настъпи, когато ние се преобразим чрез общението си с Него и заживеем с Неговия живот. Това, което е необходимо в случая да направим, без да се самозалъгваме или да се опитваме да измамим Бога, е да се изправим в Негово присъствие и Му поднесем тази, макар и неспонтанна, наша молитва с твърда убеденост на разума и решителност на волята.

Това означава две неща. Първо, че не се стремим преимуществено към радостта от срещата с Бога, а към онова дълбоко преобразяване, което само Той може да задвижи в нас; и че сме готови, както казват Отците на Църквата, *кръв да пуснем, но Дух да получим*.

Второ, означава, че молитвата ни трябва да е възможно най-точен израз на истинските ни убеждения. Когато се молим със свои думи, молитвата ни трябва да е трезва, съсредоточена и смирена. Тя трябва да изразява действителността на собствената ни нищета, както и твърдата ни убеденост и желание. За да стане това, е необходимо да положим голямо усилие да се изолираме от околния свят. Но подобно изолиране е и сред необходимите елементи за всяка една среща.

Когато използваме „готови“ молитви (съставени от други в страдание или спонтанно въодушевление), трябва да внимаваме да не би, произнасяйки ги, да изричаме лъжи пред Бога с оправданието, че само тези молитви са достойни за Него.

Из книгата: *Courage To Pray*
Превод: Мелина ХРИСТОВА

ХРОНИКА

От България

Заупокойни богослужби в памет на екзарх Йосиф I

Тази година се навършват 180 г. от рождението и 105 г. от кончината на приснопамятния Български екзарх Йосиф I. (5.05.1840 – 20.06.1915).

По установена традиция Българската православна църква ежегодно отбелязва паметта на екзарх Йосиф I със заупокойна литургия и панихида. Те се отслужват в столичната митрополитска катедрала „Св. Неделя“, до чийто олтар е погребан екзархът.

В събота, 20 юни, **заупокойната св. Литургия** бе възглавена от Београдчишкия епископ Поликарп – викарий на Софийския митрополит, в присъствието в светия олтар и на Негово Светейшество Българския патриарх Неофит, високопреосвещения Вра-

чански митрополит Григорий и преосвещения Мелнишки епископ Герасим – гл. секретар на Св. Синод.

В съслужение със софийския викарий влязоха: архим. Василий – протосингел на Софийска св. митрополия, архим. Атанасий – протосингел на Западно- и Средноевропейска св. митрополия, архим. Евтимий, ставр. ик. Ангел Ангелов, храмовото духовенство, столични свещеници и митрополитският протодякон Иван Петков, както и йеродияконите Вартоломей и Поликарп.

В своето слово след св. Литургия епископ Поликарп говори за живота и делото на незабравимия предстоятел на родната ни Църква.

След литургията бе отслужена и **панихида** в памет на екзарха, възглавена от Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Неофит в съслужение с присъстващите архиереи и духовници.

След панихидата Негово Светейшество произнесе кратко слово, в което каза, че подвигът и делата на екзарх Йосиф не могат да бъдат забравени, затова и трябва да сме благодарни Богу, че родната ни Църква е имала такъв предстоятел.

Бог да прости и вечна да бъде паметта на многозаслужилия екзарх Йосиф!

ЦВ

НОВИ КНИГИ НА СИНОДАЛНО ИЗДАТЕЛСТВО

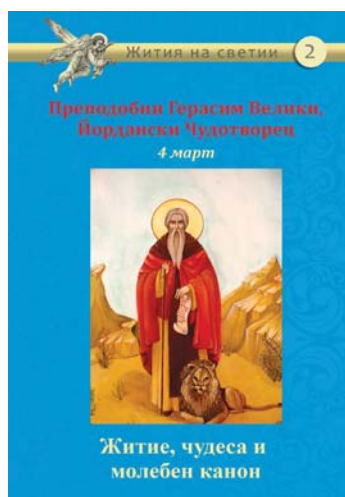
„Преподобни Герасим Велики, Йордански Чудотворец. Житие, чудеса и Молебен канон“

НЕПУБЛИКУВАНИ ДОСЕГА НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК пълни жития на свети с вселенска признатост, в които са отразени всички новооткрити досега и доказани исторически факти за тях, както и **НОВОПРЕВЕДЕНИ МОЛЕБНИ КАНОНИ**, намират място в новата поредица на Синадално издателство – „НЕБОЖИТЕЛИ“.

Новата книга от поредицата (книжка 2) запознава с живота на първия основател на киновино-анахоретското монашеско житие – **ПРЕПОДОБНИ ГЕРАСИМ**, за което той се сдobil през ранните християнски векове с прозвището **ВЕЛИКИ**.

Чудесата, съпътстващи великия учител на пустинята, го прославят още приживе и са толкова естествени за благодатното му присъствие, че е наречен **ЙОРДАНСКИ ЧУДОТВОРЕЦ**. Преподобният толкова скоростно се отзовава и днес на прошения и молитви, че е назоваван „Светецът експрес“.

В книгата са представени някои от съвременните чудеса

на този светоносен велик геронд.

Новопреведеният „МОЛЕБЕН КАНОН на преподобния и богоносен наш отец Герасим, Йордански чудотворец“ е дело на настоящия игумен на Йорданския манастир, архимандрит Хризостом.

Житийният и богослужебният текст са прецизирани на академично ниво съответно от патролог и литургист.

Книгата е илюстрирана с оригинална икона и житийни сцени, съобразени изцяло с иконописните ерминии на Православната църква.

Предназначена е за малки и големи. Цели да послужи като помощно пособие в духовните школи и текст за богослужебна употреба, а също като душеполезно домашно четиво.

Книгата се разпространява от **Светия Синод на БПЦ-БП**. Може да се закупи и от православните храмове и църковните магазини в страната.

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2020 г.

1 година..... 30,00 лв.
6 месеца..... 15,00 лв.
3 месеца..... 7,50 лв.
ед. цена..... 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000, ул. „Оборище“ № 4
тел. 02/987-56-11 / в. 245
За абонамент: 02/987-56-11 / в. 128
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Анула Христова

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Тончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!
Банкова сметка на Синадално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCR96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.